

ПЕРЕДМОВА

Історія має дві ролі. Її перша роль — бути слідом. Деякі сліди дуже красиві, ними хочеться пишатися, милуватися, виставити їх на чільне місце, щоб усі завжди знали й пам'ятали про ці витвори людської цивілізації. Інші сліди жахливі, огидні, неприємні, за них соромно, їх хочеться приховати й забути. А ще історичні сліди — і красиві, і некрасиві, — подібні чимось до давніх відбитків рослин на камені: одні — видно добре, інші — складно розібрати, а те, що стерлося, доводиться домальовувати в уяві.

Друга роль історії — бути дзеркалом. Подібно до того, як людина у дзеркалі бачить свої хвороби і розуміє, де потребує лікування, так і суспільство в дзеркалі історії розпізнає свої недуги. Як окрема особа, не знаючи своїх слабких і сильних сторін, ризикує втратити здоров'я, комфорт і навіть життя, так само людські спільноти, держави й навіть цивілізації, ігноруючи уроки минулого, приречені на занепад. Якщо кожна людина не пізнає вад людської природи крізь призму історії та не зробить висновків для їх подолання, цілі нації занепадуть, а людство загрузне в нескінченному колі страждань.

Ніщо не робить людину людянішою, ніж історія. Ніхто не підтримає цей світ, окрім вас. Але для достойної справи потрібна гідна підготовка.

Цей зошит допоможе вам поглянути на історію людства з різних сторін, а також він спонукатиме вас думати різноманітними способами, бо невідомо яку професію ви опануєте в майбутньому. Оскільки цей зошит універсальний і охоплює зміст одразу трьох підручників, теми в ньому об'єднано в «Блоки». Кожен із них містить теми з кількох підручників, упорядковані й синхронізовані для легкого орієнтування. Зазвичай один блок охоплює декілька уроків поспіль згідно з календарно-тематичним плануванням. Однак деякі блоки розраховані на один урок. Варто підкреслити, що виконання абсолютно всіх завдань у цьому зошиті не обов'язкове. Прислухайтеся до рекомендацій ваших учителів — вони компетентно підберуть вправи до кожної теми.

І не забувайте: історія — це не збірка оповідок, а система, і її належить осягнути. Кожен із нас є частиною цієї системи. Кожен із нас може цю систему продовжити і вплинути на подальший її розвиток.

Посилання на всі презентації за QR-кодом:

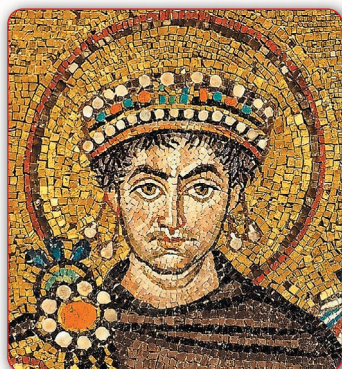

Блок № 1**Вступ до історії Нового часу.
Діагностичне оцінювання зі всесвітньої історії
за програмою 7-го класу**

Щупак І. — §1-2 □ Пометун О. — §Вступ □ Гісем О. — §1

ЗАВДАННЯ № 1

Пронумеруйте осіб в хронологічній послідовності їхньої появи впродовж історії Середньовіччя. Усно прокоментуйте, з якими історичними постатями, подіями та процесами пов'язані ці ілюстрації.

ЗАВДАННЯ № 2

Пройдіть діагностичне оцінювання, даючи розгорнуті письмові відповіді на запитання.

- 1.** На руїнах якої античної цивілізації виникали перші середньовічні «варварські» королівства?
- 2.** Як називалася східна, вціліла частина Римської імперії? До якого століття вона проіснувала?
- 3.** Де виник іслам? Як звали основоположника цієї релігії?
- 4.** Назвіть три стани середньовічного суспільства («ті, хто...»).
- 5.** Що таке «феод»?
- 6.** Хто такі «варяги»? Куди вони здійснювали свої походи?
- 7.** Що таке хрестові походи? Хто їх проводив, проти кого і в які століття?

8. Де відбувалася Реконкіста, проти кого і в період яких століть?
9. У чому всесвітня важливість англійської «Великої хартії вольностей» 1215 року?
10. На які дві гілки остаточно поділилася християнська Церква внаслідок схизми (розколу) 1054 року?
11. Гуситські війни: де відбувалися, у якому столітті й заради чого?
12. У чому різниця між романським і готичним стилями в середньовічній архітектурі?

Блок № 2**Великі географічні відкриття XV-XVI ст. Конкіста.
Створення колоніальних імперій**

Щупак І. — §3-4 □ Пометун О. — §2 □ Гісем О. — §2-3

ЗАВДАННЯ № 1

За допомогою інформації з підручника та власної аналітики розсортуйте обставини Великих географічних відкриттів на причини й передумови.

Передумова — це певне складення обставин, які створюють сприятливі умови для подальших наслідків. Наприклад, щоб між сусідами сталася сварка, мають бути передумови — низка подій у їхніх стосунках, які сприяли формуванню обопільної неприязні. Утім, передумови не завжди до чогось призводять. Скажімо, не всі люди сваряться через пережиті незручності, бо вміють і хочуть розмовляти, домовлятися і доходити компромісу.

Причина — це певна обставина, яка стала мотивацією до події. Наприклад, сусід посварився із сусідом через ранковий гуркіт (гуркіт став причиною сварки), бо він хотів поспати довше, адже мав сьогодні вихідний. Утім, сварки могло б і не статися, якби не передумови: один сусід часто залишав сміття на території другого сусіда, перед тим як викинути його вже ввечері. Так накопичувалися неприязнь і претензії. Причин може бути декілька, як і передумов.

Передумови можуть зумовлювати причини, які призводять до конкретної дії (*передумова* — *причина* — *дія*).

Кажучи про наші історичні приклади, розгляньмо це так. Завершення війни Іспанії з арабами в 1491 році (кінець Реконкісти), звичайно, є саме передумовою для початку Великих географічних відкриттів, адже Іспанія тепер не обтяжена конфліктом і може використовувати свій ресурс для зовнішніх досліджень. Утім, завершення Реконкісти не обов'язково посприяло б мандрівній ак-

тивності іспанців — вони могли б просто почати мирне життя, відновлюючи країну, і ніколи б не відкрили нових країв.

Передумови	Причини

Обставини: 1491 рік — завершення війни за вигнання арабів з Іспанії та Португалії (кінець Реконкісти); португальські мореплавці протягом XV ст. відкривають довгий морський шлях до Індії навколо Африки; сухопутний шлях до Індії заблоковано через завоювання турками Візантії в 1453 році; уряди Португалії та італійських міст відмовляють Христофорові Колумбу в проєкті «короткого шляху в Індію», тоді він звертається до Іспанії; географ Тосканеллі неправильно припустив, що до Індії можна швидко доплисти «західним шляхом»; поява покращеного судна — каравели; поява вдосконалених навігаційних пристроїв; Іспанія та Португалія змагаються за першість у захопленні нових земель; гостра потреба європейців у золоті та сріблі для розвитку своєї торгівлі та промисловості.

ЗАВДАННЯ № 2

Використовуючи інформацію з підручника, установіть пари між видатними мореплавцями та їхніми відкриттями (досягненнями).

Мандрівник	Відкриття (досягнення)
Бартоломеу Діаш (1488)	
Христофор Колумб (1492)	
Васко да Гама (1498)	
Америго Веспуччі (1499, 1502)	
Фернан Магеллан (1519–1521)	

ЗАВДАННЯ № 3

Спираючись на матеріал підручника, відновіть пояснення про Тордесільяський договір, використовуючи перелік поданих нижче слів.

Договір у Тордесільясі (1494) — ...

Перелік слів для відновлення: в історії, укладений, сфер, про пере-діл, впливу, перший, договір, Іспанією, а саме, за його, між, країнами, та Португалією, Америку, Азію, умовами, іспанці, а португальці, заби-рали.

ЗАВДАННЯ № 4

Спираючись на матеріал підручника, відновіть пояснення про Конкісту, використовуючи перелік поданих нижче слів.

Конкіста Америки — це ...

Перелік слів для відновлення: освоєння, протягом, іспанцями, процес, обох, жорстокий, Америк, XVI ст., учасники, конкістадорами, процесу, називалися.

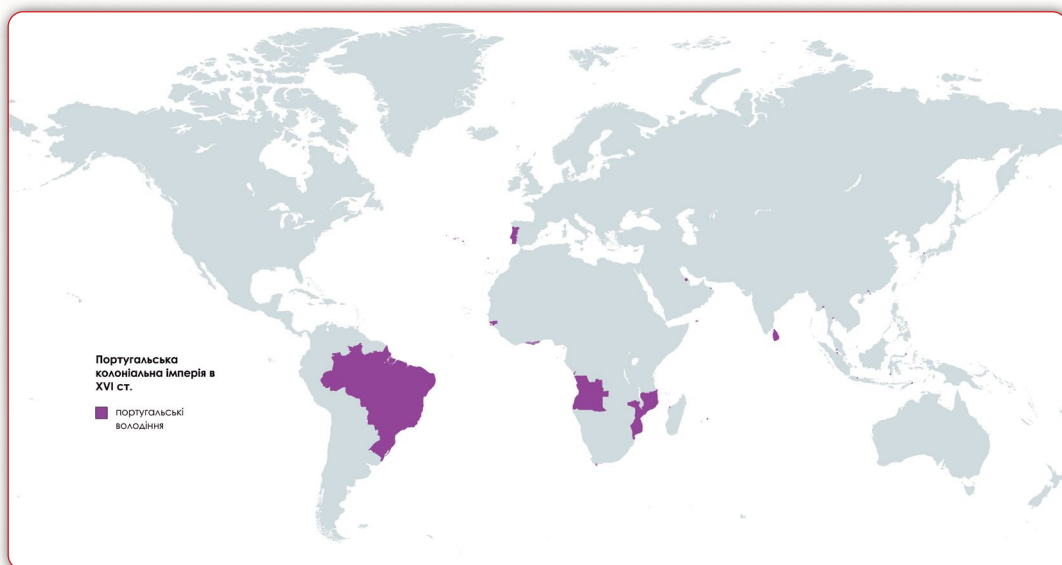
ЗАВДАННЯ № 5

Використовуючи інформацію з підручника або інтернет-пошук, визначте діяльність перших іспанських конкістадорів.

Лідер конкістадорів	Цивілізація, яку захопили	Наслідок для цивілізації
Ернан де Кордоба (1517–1518)		
Ернан Кортес (1519)		
Франсіско Пісарро (1531–1536)		

ЗАВДАННЯ № 6

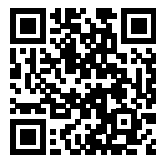
Орієнтуючись на карту Великих географічних відкриттів у підручнику та карти, подані нижче, виконайте роботу з контурною картою: вкажіть у порожніх полях назву країни, яка володіла колоніями позначеними на вашій мапі.

*Іспанська колоніальна імперія**Португальська колоніальна імперія*

Контурна карта

Посилання на презентацію за QR-кодом:

Зміст

Блок № 1.	Вступ до історії Нового часу. Діагностичне оцінювання зі всесвітньої історії за програмою 7-го класу.....	4
Блок № 2.	Великі географічні відкриття XV-XVI ст. Конкіста. Створення колоніальних імперій.....	7
Блок № 3.	Наслідки Великих географічних відкриттів. Мануфактури і наймана праця. Становлення капіталістичних відносин та світові ринкові зміни.....	13
Практичне заняття №1.	Повсякденне життя у Західній Європі. Становище європейських жінок і дітей у XVI-XVII ст.	16
Блок № 4.	Гуманізм. Епоха Відродження (Ренесанс). Бароко. Народження нової європейської науки.....	22
Блок № 5.	Католицька церква напередодні Реформації. Початок Реформації та Контрреформація. Релігійні війни.....	25
Практичне заняття №2.	Світ природи та людей очима католика, православного і протестанта.....	34
Підсумкова тематична робота №1.	Великі географічні відкриття і становлення капіталістичних відносин. Високе Відродження. Реформація у Західній Європі.....	37
Блок № 6.	Становлення абсолютних монархій у Західній Європі. Франція XVI-XVII ст.	41
Блок № 7.	Іспанська колоніальна імперія. Володіння Габсбургів XVI-XVII ст. Національно-визвольна війна в Нідерландах.....	45
Блок № 8.	Англійська колоніальна імперія XVI-XVII ст. Англійська революція.....	48
Практичне заняття №3.	Історичний портрет західноєвропейського монарха XVI-XVII ст.....	55
Підсумкова тематична робота № 2.	Держави Західної Європи в XVI-XVII ст.....	61
Блок № 9.	Річ Посполита — шляхетська демократія.....	64
Блок № 10.	Міжнародні відносини у XVII ст. <i>Практичне заняття №4.</i> Тридцятилітня війна.....	70
Блок № 11.	Османська імперія. Кримське ханство.....	76
Блок № 12.	Становлення Російської імперії.....	80
Підсумкова тематична робота №3.	Держави Західної Європи в XVI-XVII ст. Османська імперія. Держави Східної Європи в XVII-XVIII ст.....	82
Блок № 13.	Індустріалізація та промислова революція. Просвітництво.....	86
Блок № 14.	Освічений абсолютизм.....	90
Блок № 15.	Міжнародні відносини у XVIII ст. Війни «розкоші».....	93
Блок № 16.	Колонії Великої Британії у Північній Америці. Війна за незалежність Сполучених Штатів Америки.....	97
Блок № 17.	Китай і Японія у XVI-XVIII ст.	99
Блок № 18.	Індія та Персія (Іран) у XVI-XVIII ст.	102
Підсумкова тематична робота №4.	Епоха Просвітництва. Східний світ у XVI-XVIII ст.	106
	Узагальнення знань до курсу «Ранній Новий час в історії людства».....	109